

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Факультет іноземних мов
Факультет іноземної філології
Історичний факультет

ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ

*Тези доповідей
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
28 березня 2019 р.*

Харків – 2019

зростати рівень соціальних гарантій для населення. Південна Корея має неабиякий потенціал, який треба неодмінно розвивати, проте ще не до кінця втілена в життя «корейська мрія» має високу ціну.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Корейский культурный центр [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://koreancenter.org.ua/?p=11341>.
2. Республика Корея (Южная Корея) // Энциклопедия Кругосвет. Универсальная научно-популярная онлайн-энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.krugosvet.ru/enc/strany-mira/respublika-koreya-yuzhnaya-koreya>.
3. Воробьев М. В. Очерки культуры Кореи: Монография. – СПб.: Востоковедение, 2012. – 183 с.
4. Кирьянов О. В. Корея и корейцы. О чем молчат путеводители: Монография. – М.: РИПОЛ классик, 2013. – 351 с.
5. Кирьянов О. В. Наблюдая за корейцами. Страна утренней свежести: Монография. – М.: РИПОЛ классик, 2015. – 350 с.

КУЛЬТ БОГІНІ АМАТЕРАСУ В ЯПОНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Перепелиця Вікторія Олегівна, студентка 3 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: к.і.н., доц. Л.М. Ямпольська

Синтоїзм є національною релігією Японії, що склалася в давні часи на основі анімістичних вірувань, об'єктом яких став значний пантеон богів і духів. Синтоїзм глибоко націоналістичний: боги породили тільки японців, а з цього випливає те, що люди іншої національності не можуть сповідувати цю релігію. Впродовж тривалого історичного періоду на території Японії з'являлися різні релігії, зокрема даосизм, конфуціанство та буддизм, що пускали свої корені та розросталися на національних цивілізаційно-культурних теренах, проте, незважаючи на це, синтоїзм не пішов у небуття. До сьогодення часу в містах і селищах Японії функціонують синтоїстські храми. Головним синтоїстським храмовим комплексом Японії є святилище в Ісе – Ісе Дзингу, що було побудоване наприкінці VII ст. У ньому шанують Амаатерасу¹⁵ – найвище божество.

Крім храмів, синтоїстські обряди виконуються віруючими на невеликих домашніх вівтарях, де повинні знаходитися зображення богині Амаатерасу. Ця традиція існує, незважаючи на те, що поклоніння і спілкування з богинею довгий час було суто імператорською справою, тим не менш її цінують і сьогодні. З огляду на це, виникає суспільний і

¹⁵ **Амаатерасу** (з яп. «та, що осяює Небо») – синтоїстська богиня Сонця, пращурка імператорського роду Японії. Згадується в «Записах про справи давнини» та «Анналах Японії». Втілена в священному дзеркалі Ята, одному з трьох божественних скарбів імператора Японії. Головне божество святилища Ісе в префектурі Міє. Дарує богам і людям світло та тепло.

науковий інтерес: дослідити, яке місце посідала Аматамасу в пантеоні богів синто і в житті японського суспільства; зрозуміти, чому її шанували і продовжують шанувати впродовж багатьох століть.

Метою нашого дослідження є вивчення особливостей культу богині Аматамасу, його значення в японському суспільстві.

При підготовці доповіді були використані праці Р.К. Баландіна [1], Дж. М. Китагава [2], А.А. Накорчевського [4], Л.В. Резнікової [5], що аналізують міфологічне походження Аматамасу та її місце в сонмі богів; М.М. Шахновича [6], що зосередив увагу на місці Аматамасу в канонах синтоїзму та зв'язку її культу з імператорською владою. В якості джерела також були використані священні тексти синто – «Кодзіки – Записи про діяння давнини» [3] в перекладному варіанті.

Згідно зі священними текстами синто, богиня Аматамасу з'явилася першою з трьох останніх богів, що виникли під час обряду очищення Ідзанагі, який побував в Царстві мертвих. Сонячною богинею стали блискучі краплі води, якою він омив своє ліве око. Ідзанагі віддав під владу Аматамасу Високу Долину Неба [1, с. 409].

Богиня Сонця вважається пращуркою імператорського дому: онук Нінігі-но мікото, який отримав від бабусі три священних регалії і був посланий нею управляти Вісьмома Великими островами (Очеретяної Рівнинно-Серединної Країни – Японії), став згодом прапрадідом першого імператора країни Дзімму-тенно (Каму-Ямато Іварехіко-но мікото, народився в 711 р. до н.е.) [3, с. 11].

Як ознаки імператорської влади Аматамасу вручила своєму онукові три священні предмети: дзеркало (символ чесності, праведності), яшмові підвіски (символ милосердя, співчуття) і меч (символ мудрості) [5, с. 103]. Особливо важливе значення надається дзеркалу, яке Аматамасу вручила онукові зі словами: «Це дзеркало повністю вважай моїм духом, вклоняйся йому так, як мені поклонявся б» [4, с. 56]. З тих пір майже в кожному синтоїстському храмі на центральному місці можна побачити дзеркало, якому поклоняються як втіленню божественної благодаті.

Культ богині Аматамасу тривалий час був прерогативою імператорської родини і тому не мав широкого розповсюдження в японському суспільстві. Винятковим обов'язком імператора була підтримка особливих відносин з Аматамасу, камі імператорського клану. Навіть імператриці і передбачуваному спадкоємцю зазвичай не дозволялося звертатися до богині Сонця без офіційного дозволу імператора [2, с. 34].

Культ богині Аматамасу і пов'язаний з ним культ імператора зазнали злетів і падінь у процесі історичного розвитку Японської держави. В період після монгольської навали (1261–1281) існувала концепція «ісе синто», мета якої – посилення авторитету і впливу святилищ, особливо Ісе Дзингу, для зміцнення імператорського культу [5, с. 103-104]. Протягом

XII–XIX ст. мікадо були позбавлені безпосередньої політичної влади, в той же час зберігаючи владу верховних жерців.

У 1868 р. було відновлене пряме імператорське правління, яке тривало до серпня 1945 р., коли в зверненні до нації імператор Хірохіто заявив про капітуляцію держави перед союзницькою коаліцією, а також про те, що імператорський трон ніколи не буде сходити до Аматерасу, тим самим фактично відмовившись від статусу «живого бога».

Синто – релігія теантропічного типу, що характеризується розмитими межами між божествами і людьми. Божества не створили людей, а породили їх; звідси і ставлення людей до камі як до своїх пращурів.

Загалом культ Аматерасу є спробою висловити особливе шанування з боку японців, і по можливості вступити у зв'язок з об'єктом культу. Поклоніння Аматерасу, в свою чергу, викликало появу тенноїзму, тобто культу імператора. Це забезпечувало сакральність і недоторканість особи імператора та його родини. Аналогічна риса притаманна багатьом державам монархічного типу, проте саме в Японії подібна політична тактика мала свій вплив аж до XX ст. Синтоїзм стверджує, що людина не може передбачити божественного провидіння і що намагання зрозуміти його свідчили б про неповагу з боку людини. Основний постулат синто наказує не ставити жодних запитань і бути покірним божественному провидінню, а оскільки імператор є нащадком богині Аматерасу і посередником між богами і людьми, то вплив подібного культу звичайно буде домінуючим. Закритість тайнства між імператором і верховним божеством ще більше підсилювала віру в божественну приналежність імператорського роду.

В Японії богиня Аматерасу займала і продовжує займати почесне місце верховного божества, адже віра в велику шановану богиню, що осяює Небо, багато століть забезпечувала кровну єдність японців і божественну владу імператора, яка об'єднувала народ в одну сім'ю – Японську державу. Сьогоднішній синтоїзм надто далекий від первісного анімізму. Більшість японців не вірять у чудеса і не демонструють особливу релігійність, проте духовна основа синто зберігається, в ній Аматерасу і досі займає місце верховного божества.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Баландин Р.К. 100 великих богів. – М.: Вече, 2007. – 672 с.
2. Китагава Дж. М. Религия в истории Японии / пер. с англ. Н.М. Селиверстова. – СПб.: Наука, 2005. – 588 с.
3. Кодзики – Записи о деяниях древности / пер., коммент. Е.М. Пинус. – СПб.: ИАР, 1993. – 320 с.
4. Накорчевский А.А. Синто. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб.: «Аз-бука-классика»; «Петербургское Востоковедение», 2003. – 448 с.

5. Резнікова Л.В., Стасевська О.А., Шелкова Н.В. Релігії світу: Навч. посіб. – Харків: РІЦНІТ, 2000. – 234 с.
6. Религиоведение: Учеб. пособ. – 2-е изд., перераб. и доп. / Под ред. М.М. Шахновича. – СПб.: Питер, 2012. – 448 с.

ПОЛІТИКА «М'ЯКОЇ СИЛИ» КНР: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Подшибякін Данііл Вячеславович, студент 2 курсу

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Науковий керівник: к. політ. н., доц. Г. С. Панасенко

Сучасна роль Китайської Народної Республіки на міжнародній арені продовжує зростати: сьогодні Китай має другу економіку в світі після США, активно просуває свою культуру та мову серед народів інших країн, бере участь у міжнародних організаціях, виділяє значні кошти для навчання іноземних студентів у китайських закладах освіти, інвестує мільярди доларів у різноманітні проекти по всіх країнах світу та має вирішальний політичний і економічний вплив на країни Азії, Африки та Латинської Америки.

Усе це підтверджує, що КНР – один з основних політичних акторів у світі. Така тенденція зростання впливу КНР бере свій початок з кінця ХХ ст., коли китайську економіку не зачепила Азійська фінансова криза 1997–1998 років, а по всьому світу відкрилися сотні «Інститутів Конфуція», які активно просувають китайську мову та культуру серед населення інших країн.

Зростаюча популярність Китаю в світі та Південно-Східній Азії зокрема стала можливою після відходу від практики проведення «жорсткої сили» (на прикладі кризи з Тайванем у 1995–1996 роках і територіальних суперечок у Південно-Китайському морі) та взяття на озброєння офіційним Пекіном нової практики, що називається концепція «м'якої сили».

Автором поняття «м'яка сила» є американський політолог та геополітик Дж. Най. Концепція «м'якої сили» вперше з'явилася в його праці «Прив'язаний до лідерства: зміна природи американської потужності», що вийшла в 1990 році. Загальне визначення поняття «м'яка сила» – це форма здійснення політичної влади, яка передбачає здатність досягати бажаного на добровільній основі, симпатії та привабливості, на відміну від «hard power», яка передбачає застосування сили та насильства.

Сьогодні КНР має три головні механізми реалізації своєї «м'якої сили»: